Trecură mai multe momente, póte óre. De-o dată fu cuprinsă de altă grózá.

„Dar décă nu va mai veni nicĭ de cum?“ acéstă ideiă i trecu prin minte și o împlu de fiorĭ recĭ, „décă ar trebui să mor aicĭ de fóme!„

Natura incepu a-șĭ cere dreptul sĕu. I era fóme Elisabetei și sete.

Și acéstă fóme și acéstă sete o preschimbară cu totul.

Acum i era mai tare grózá de intârḑierea lui Anton de cât cum i fusese de intórcerea lui.

Sufletul omenesc este prea tare legat de materie, astfel in cât acéstă materie va invinge tot de-a-una tăria sufletului.

Da, sunt momente in care puterea inspirațiunei ne face ca să uităm de tótă slăbiciunea trupéscă, in care ne supunem cu plăcere uneĭ dorerĭ pentru a arĕta mărimea nóstră sufletéscă.

Istoria acelui Roman a lui Muciu Scaevola, care îș pîrjoli brațul pe jăratic pentru a dovedi virtutea sa, este un exemplu strălucit despre acéstă.

Dar fapte de-astea sĕ sĕvîrșesc numai in acele momente, in care s'a concentrat tóte puterile sufletescĭ. Avênd insĕ materia timp, ca să-șĭ reclame

drepturile sale, atuncĭ sĕ arată preste curênd predomnirea ei. Spiritul resimte puterea ei și sĕ stinge in acelaș grad in care sĕ slăbesce corpul și punêndu-sĕ la cele din urmă numai la serviciul lui.

Și Elisabeta iș perdu ultimile ei puterĭ. Pică la pămênt. O greutate de plump i sĕ pusese pe nervele ei. Buzele i sĕ uscară cu totul. Cădu in o stare de nesimțire. In o stare care nu era nicĭ treziă, nicĭ amețélă, nicĭ somn. Ochiĭ i sĕ inchiseră fără voia ei.

Spiritul ei vedea necurmat grózele suferite, audia intr'una glasurile de vaet și de desperare.

Apoi incepu să resufle éraș mai regulat.

In inchisórea ei domnea intunecime și o linisce cumplită.

Nóptea inaintase tare.

Incepu să visede. I sĕ făcu, că participă érăș la aceia scenă, in care sĕ arĕtase Anton dinaintea ei in castelul negru. Érăș i oferi Anton peptul sĕu ca țintă pentru pumnalul ei, și de astă-dată, Elisabeta in visul ei nu sĕ retrase ci infipse oțelul ucigător adânc in peptul ticălosului, sângele roșu țisni din acel pept tocmai in ochiĭ ei și i luă vederile.

Sĕ desceptă cu un ţipet. O radiă palidă de sóre, care sĕ furişa prin o crepătură căduse pe ochiĭ ei, şi produse vedania din vis.

Îş aduse aminte, că trebuie să fugă din acel loc, dar tot odată iş aduse aminte de incercările ei zadarnice, ce făcuse deja pentru a scăpa. Disperarea i reveni. Căută impregiur, ca după un ajutor. Ochi ei sĕ opriră de crepătura prin care o isbise radia sórelui. Acéstă crepătură era ingustă, totuş i veni ideia de a incerca, doar décă ar putea eşi prin ea: dar era sus, şi era de o lature, nu in partea unde stetea scara. Totuş, urcându-sĕ pe scară şi trecând de pe ea pe nisce bîrne, care păreau zidite in părete, credea că i ar fi cu putinţă. ca să ajungă până la acel isvor de lumină.

Radia de speranţă care intrase cu radia de sóre in inima ei i dete puterĭ nóuĕ. —

Incercă de a executa intenţiunea ei. Urcă scara până la punctul cerut, aicĭ stete puţin pentru a resufla, şi a sĕ reculege, ca să aibă puterĭ pentru trecerea ei de pe scară pe bîrnă. Acum incercă, şi étă că i succese, trecuse de pe scară pe una din bîrnele de jos. Acest succes o reinsufleţi din nou, sĕ apucă de altă bîrnă, şi voi să-şĭ ridice corpul

la inălţimea crepăturei, când, in urma opintirei sale, sĕ puse bîrna in mişcare. Acéstă vibraţiune neasceptată o infiorâ pe Elisabeta, îş perdu cumpĕtul. Remase vr'o câteva minute atêrnată in aer. Degetele ei slabe nu putură ţine mult timp povara corpului ei: se deslipiră de la bîrnă pe care le strinseră. Elisabeta căḑu la pămênt unde remase leşinată. —

Astfel stete nu scim cât.

Din afară pătrunse de o dată valurĭ de vuet.

Noi scim, că ele vineau din sgomotul asaltului intreprins de ómeniĭ lui Hermann in contra monăstireĭ

O pocnitură mai aspră, care resunase in apropierea boltei suterane in care zăcea Elisabeta, o desceptâ din leşinĭ. Sĕ ridicâ şi ascultâ. Era in tótă firea ei, nu sĕ vătămase nicĭ de cum prin căderea de pe bîrnă.

Elisabeta ascultâ imprejur, ridicând ochiĭ, la acea bîrnă de pe care căḑuse, vĕḑu cu mirare, şi cu bucurie nespusă, că acele bîrne, despre care creḑuse, că ar fi ḑidite in păreţĭ, formau o uşă, ce sĕ deschisese prin căderea ei.

Acéstă descoperire era să-i ia érăş tóte puterile, căcĭ şi bucuria, nu numai gróza, amêndouĕ sunt in stare de a slăbi pe om.

Dar bucuria pentru a fi covîrşitóre trebuiă să ne aducă făr de veste implinirea desăvêrşită a dorinţelor nóstre, o simplă prevedere a acestei impliniri, ne póte răpi puterile pentru un moment, dar nu ne póte seca isvorul vieţei, tot precum un fulger depărtat ne póte lua vederile insĕ nu ne póte dobori la pămênt, ca trăznetul care ne lovesce.

Elisabeta prevĕḑuse numai posibilitatea de scăpare, i sĕ arătase o uşă ḑeschisă, insĕ ea nu scia încă, unde o va conduce acéstă uşă, şi zorul de a sĕ lămuri despre acésta i redete puterile.

Fu érăş in stare de a urca scara. Inaintă din spiţă in spiţă, incet cu greu şi cu dese intreruperĭ. Când sĕ oprea pentru a lua resuflare mai adêncă spre uşurarea peptului ei, care sĕ sbătea de témă şi de bucurie, când stetea pe o spiţă, pentru a sĕ orienta, a vedea cum sĕ facă, ca să ajungă sigur la intrarea pe care o ferise acea uşă misteriósă. In fine ajunse de-a-dreptul pragului uşeĭ şi reculegându-sĕ tóte puterile sări de pe scară pe acel prag mult dorit.

Elisabeta sĕ găsi intr'un spaţiu neluminat, dinaintea ochilor ei sĕ desfăta un intunerec cumplit. Ce era să facă. Să sĕ intórcă? Nu, căcĭ acolo

jos nu o ascepta de cât patru ḑiduri mărginite, aicĭ insĕ sĕ intindea dinaintea ei necunoscutul, decĭ sĕ hotări a scruta acest necunoscut, până la sfirşirea puterilor ei; póte că tot va isbuti in fine a eşi la vr'un sfîrşit bun. Merse d'a órba inainte. Merse pas de pas, cu frică şi cu sfială. Mult timp nu dete de nicĭ o pĭedecă, d'aci conchise că a apucat pe un drum suteran. Acéstă ideiă o insufleţi érăş. Merse mereu inainte, merse, merse.

Aerul din suteranul ingust devenì tot mai gros încât resuflarea i sĕ făcea tot mai grea. Sĕ opri, gata de a sĕ intórce, dar disperarea i dete puterĭ supraumane, îş reluâ érăş mersul,

Trecuse peste o jumĕtate de óră de când sĕ tîrea ea astfel prin intunerec, când incepu a resimţi o fresceţă de aer, şi a intrevedea in depărtare o slabă licurire. Resuflâ cu voluptate aerul próspĕt, şi reluând acum nisce paşĭ mai agerĭ inaintâ mai iute.

In fine ajunse la capătul suteranuluĭ, era o pesceră mică, impresorată la intrarea ei de tufiş stufos. —

Dar mai departe ca pănă aicĭ nu sĕ putu tîrî. cădu pe genunchĭ, şi rugăciunea ce trimise acum către a Totpotintele pentru a-i mulţămi, sĕ puse

ca un balsam pe sufletul ei și i aduse liniscea de care fusese lipsită atâta timp. Adormi lin. —

Dar nicĭ acest somn nu durâ mult. Strigăte imprejurul ei o desceptară, erau ómeniĭ lui Hermann, care, după cum scim, conduşĭ chiar de el, veniau din partea acésta a délului, pentru a năvăli din dos asupra monăstirei.

Elisabeta tresări din somn, și audind vuetul apropriându-sĕ tot mai tare de refugiul ei, nu scia ce sĕ facă, sĕ remână in pescere, la vederea celor din afară, séu să sĕ retragă, să sĕ ascundă in pasagiul suteran.

Incă nu sĕ putuse decide când étă că sĕ intunecâ intrarea pescerei. Trebue că ajunse vr'un om acolo.

O voce cunoscută, o voce dulce resunâ și o implu de fiorĭ de bucurie.

Acéstă voce era a lui Hermann, a mirelui ei, care intreba:

„Cine-i aicĭ?“ . . . .

Permiteți-ne ca să nu vĕ mai descrim scena care urmâ după acésta.

Ertați-ne déca nu suntem in stare a vĕ spune bucuria lui Hermann, când vĕdu că călugărul pretins era logodnica sa iubită.

Ce fel de călugăr?

Pardon, am uitat să vě spun că uniĭ din ostașiĭ lui Hermann o vědușe pe Elisabeta in peștere, pe când durmea, și il vestise pe Hermann, că ar fi găsit un călugăr culcat in peștere. Décă vě vețĭ reaminti, că Elisabeta fusese imbrăcată de Anton, când o luase din castelul negru, in rasa lui Bonifaciu atuncĭ vețĭ sci, de ce o luară ómeniĭ lui Hermann drept un călugăr. —

Acum ne mai remâne a explica acésta minunată intâlnire. Minunată cât in privința imprejurărilor, dar cu tótă naturală cât in privința localității, căcĭ pasagiul suteran conducea din monastire drept in pescerea de sub vêrful Tîmpei, care, adică pescere există încă până in dioa de astădĭ, și care de-atuncĭ sě numesce: „pescerea călugăriței.“ . . . .

* * *

„La ce te gândescĭ“ intrebă cineva din societatea cu care intreprinsesem excursiunea pe vêrful Tîmpeĭ, după cum v'am spus la inceputul acestei narațiunĭ, și cu care ne oprisem pe cóma délului pentru a resufla.

„Eau am făcut o istoriă, pentru a mĭ explica numirea pescereĭ de sub Tîmpa.“

„A pescereĭ călugăriţeĭ?“

„Da.“

„Ei bine.“

„Ei bine, déca voițĭ, vĕ voi spune povestea mea, indată ce ne vom fi poposit in valea cetățeĭ.“

Toțĭ fură invoițĭ.

* * *

Sĕ ințelege că narațiunea mea sĕ sfirşi cu invingerea ostaşilor regescĭ prin omeniĭ lui Herman cari inaintaseră prin pasagiul suterau şi eşiră pe uşa din chilia lui Anton drept in monăstire; sĕ sfirşi prin pedépsa lui Sofronie, care fu ucis in luptă, şi in fine prin nunta lui Herman cu Elisabeta care mai trăiră mulțĭ anĭ in pace şi in sănătate, şi carĭ vor mai trăi sper, in suvenirul acelora carĭ a cetit acéstă narațiune.

Eu însĕ nu mĭ pot lua ḑioa buna de la iubițiĭ mei cetitorĭ şi de la amabilele mele cetitóre, fără de a le recomanda cu tot a dinsul, ca, orĭ când vor avea ocasiune de a sĕ sui pe vèrful Tèmpei, să sĕ foloséscă de bună séma de ea, sĕ arunce o privire imprejurul lor şi sĕ spună apoi, déca merită acel oraş, care sĕ intinde măreț la pólele acestui munte versurile, ce am făcut:

La Brașov.

Eștĭ ca un légăn primenit.
  Oraș in care m'am născut,
La tine érăș am venit,
  Să te revĕd, să te salut.

Brașovul meu, tu cuib de florĭ
  Oraș iubiț, oraș măreț,
Eu te salut de mii de orĭ
  Un obosit, un trist drumeț.

Eu îț salut frumosul brîu
  De dealurĭ verḑĭ și riḑĕtorĭ,
Cu dragoste de fiu reviu
  La muriĭ tei protegătorĭ!

Chiar mucediţĭ și ruinaţĭ
  O muriĭ mei, eu vĕ iubesc,
Căcĭ cu credință 'nconjuraţĭ
  Tot, ce in lume mai doresc!

